

Fókuszban a fenntarthatóság problematikája

A fenntarthatóság fogalma már legalább negyedszázada jelen van a tudományos publikációkban, és úgy tűnik, hogy stratégiai jelentőséget kap a nemzeti kormányok és a nemzetközi szervezetek politikájában is. Az e témakörrel foglalkozó mértékadó publikációk felsorolják kialakulásának főbb – főként környezeti – okait.

A fenntarthatóság fogalmának összetettségét az adja, hogy eszméjében a környezet, a társadalom és a gazdaság, mint három, egymással szorosan összefüggő komponens jelenik meg. E viszonyrendszeren belül a természet (környezet) ontológiai elsőbbsége nyilvánvaló, de mai világunkban a társadalmi és a gazdasági folyamatoktól nehezen elvonatkoztatatható. A globalizáció egyetlen, minden elemében összefüggő rendszerré alakítja a világgazdaságot, s ma már a fenntartható fejlődés és a fenntartható növekedés problematikája nem csak egy gazdasági egység vagy ország teljesítményére értelmezhető, hanem a világgazdaságra, illetve a Föld egész népességére is. A politika szintjén nehéz elfogadtatni, hogy a növekedést a gazdaságban korlátozni kell. De éppen a növekedés hosszú távú fenntarthatatlansága az, ami a fenntartható fejlődés fogalmának az elfogadását sürgeti. Az világos, hogy a túlélésre csak a fenntartható fejlődés elvén működő társadalom és gazdaság képes, amely úgy fejlődik, hogy közben nem növeli tovább az ökoszisztéma energiáinak és anyagi javainak a felélését, ezáltal lehetővé teszi ezek folyamatos megújulását. Ennek az elvnek az érvényesülését nem látjuk sem az iparilag fejlett országokban, még kevésbé – érthető okokból – a fejlődésben lemaradt országokban.

Lapunk jelen száma kiemelt figyelmet szentel a fenntarthatóság kérdésének. Két cikkünk a gazdaság aspektusából, elsősorban a vállalatok tevékenységére értelmezve vizsgálja a problémát. Elemzésre kerül a vállalatok társadalmi felelősségének (CSR – Corporate Social Responsibility) fogalma. Hazánkban is növekszik azon cégek száma, amelyek tudatosan és módszeresen foglalkoznak a témával, azonban nincs minden tisztázva e fogalom körül. Egyik szerzőnk véleménye szerint félreértés, hogy a CSR azonos a fenntartható fejlődés társadalmi dimenziójával. Ennél súlyosabb tévedés, amikor a társadalmi pilléren

belül is kizárólag az adományozást, jótékonykodást értik azon. Ez ugyanis nem csak az Európai Unió kikristályosodott megközelítésével, de a témával régóta és komolyan foglalkozó vállalatok gyakorlatával is ellenkezik. Az Európai Bizottság megfogalmazása szerint a CSR egy olyan fogalom, mely szerint a vállalatok önkéntes alapon társadalmi és környezeti megfontolásokat építenek be az üzleti működésükbe és az érintettekkel való kapcsolataikba. Találón fogalmaz egy másik cikkünk szerzője, aki szerint a CSR olyan eszköztárat foglal össze számunkra, amivel elérhetjük a fenntarthatóságot, mint célt. Sok mindent beleértünk ebbe, hiszen a környezetvédelemtől kezdve a munka- és emberi jogokon keresztül a felelős pénzügyi gazdálkodáson át a jótékony támogatásokig tarthat. Egy egész más megközelítést alkalmaz az a közleményünk, amely a filozófia és a termodinamika oldaláról közelíti meg ezt a kérdést. Következtetése szerint a környezetbe kibocsátott szennyezőanyagok hatása azt bizonyítja, hogy a civilizáltnak tekintett emberiség nem ismerte fel a termodinamika által megrajzolt korlátokat, és úgy szabályozta életműködését, hogy a természetben rejlő regenerációs képességet az ún. extrópiát gazdaságossági okokból nem használjuk fel. Az extrópia a végső egyensúlyi állapot és a jelen állapot entrópiájának különbsége, vagyis a végső egyensúlyi állapottól való termodinamikai távolság. Ezt szem előtt tartva kell a még meglevő erőforrások felhasználását és a fogyasztás ütemét szabályozni.

Egy másik közleményünk a minőség szakterületén alkalmazott tudásanyag rendszerezésére tesz kísérletet azzal a céllal, hogy az hasznosítható legyen a minőséggel foglalkozó szakemberek képzésében. E számunkban a tanulmány I. részét tesszük közzé. Részletes elemzést kapnak olvasóink a magyar közigazgatás minőségével kapcsolatos gondokról, s e terület modernizációja érdekében elvégzendő feladatokról. Beszámolóink közül megkülönböztetett figyelemre tarthat számot a XVIII. Magyar Minőség Hét konferencia rendezvényeiről szóló írás.

